

دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

صورتجلسه دفاع پایان نامه تحصیلی دوره کارشناسی ارشد

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عج) جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم نشمین رحیمی رشته روانشناسی تربیتی تحت عنوان فرا تحلیل نقش آموزش در پیشرفت تحصیلی در پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری، که در تاریخ ۹۱/۱۲/۲۳ با حضور هیأت محترم داوران در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی برگزار گردید و نتیجه به شرح زیر اعلام گردید.

قبول (بادرجه بسیار) امتیاز (۱۸/۱۰۰) دفاع مجدد مردود.

۱- عالی (۱۹-۲۰)

۲- بسیار خوب (۱۸-۱۸/۹۹)

۳- خوب (۱۶-۱۷/۹۹)

۴- قابل قبول (۱۴-۱۵/۹۹)

۵- غیر قابل قبول (کمتر از ۱۴)

اعضاء	مرتبۀ علمی	نام و نام خانوادگی	اعضاء
	استادیار	دکتر بهرام صالح صدق پور	استاد راهنما
	استادیار	دکتر صادق نصری	استاد مشاور
	استادیار	دکتر فریده حمیدی	استاد داور داخلی
	استادیار	دکتر حسین ابراهیم آبادی	استاد داور خارجی
	استادیار	دکتر جمشید جراره	نماینده تحصیلات تکمیلی

دکتر غلامعلی احمدی
رئیس دانشکده علوم انسانی

فرا تحلیل نقش آموزش در پیشرفت تحصیلی در پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری

نگارش:

نشمین رحیمی

استاد راهنما: دکتر بهرام صالح صدق پور

استاد مشاور: دکتر صادق نصری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته روانشناسی تربیتی

سال ۱۳۹۱

دانشگاه تربیت مدرس شیراز

صورتجلسه دفاع پایان نامه تحصیلی دوره کارشناسی ارشد

با تأییدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عج) جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم نشمین رحیمی رشته روانشناسی تربیتی تحت عنوان فرا تحلیل نقش آموزش در پیشرفت تحصیلی در پایان نامه های کارشناسی ارشد و دکتری، که در تاریخ ۹۱/۱۲/۲۳ با حضور هیأت محترم داوران در دانشگاه تربیت مدرس شهید رجایی برگزار گردید و نتیجه به شرح زیر اعلام گردید.

قبول (باجرجه بسیار) امتیاز (۱۸/۱۰۰) دفاع مجدد مردود.

۱- عالی (۱۹-۲۰)

۲- بسیار خوب (۱۸-۱۸/۹۹)

۳- خوب (۱۶-۱۷/۹۹)

۴- قابل قبول (۱۴-۱۵/۹۹)

۵- غیر قابل قبول (کمتر از ۱۴)

اعضاء	مرتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضاء
	استادیار	دکتر بهرام صالح صدق پور	استاد راهنما
	استادیار	دکتر صادق نصری	استاد مشاور
	استادیار	دکتر فریده حمیدی	استاد داور داخلی
	استادیار	دکتر حسین ابراهیم آبادی	استاد داور خارجی
	استادیار	دکتر جمشید جراره	نماینده تحصیلات تکمیلی

دکتر غلامعلی احمدی

رئیس دانشکده علوم انسانی

تقدیم به:

پدر و مادر عزیز و کرامی ام،

و، همسر مهربانم،

که همواره راهنما و پشتیبانم بوده اند،

به پاس حمایت های بی دریغشان

تقدیر و تشکر

سپاس مخصوص خداوند مهربان که به انسان توانایی و دانایی بخشید تا به بندگانش شفقت ورزد، مهربانی کند و در حل مشکلاتشان یاری‌شان نماید. از او خواست از راحت خویش بگذرد و آسایش هم-نوعان را مقدم دارد، با او معامله کند و خلوص ورزد و در این خلوص انباز نگیرد، که پروردگار سمیع و بصیر است.

سپاس از پدر و مادر عزیزم که فداکاری، صبر و همراهی مشفقانه‌شان از ابتدای عمر همراه من بوده است، آنان که در همه‌حال پشتیبان من بودند، انشالله بتوانم گوشه‌ای از زحمات بی‌دریغشان را جبران نمایم. **سپاس از همسر مهربانم**، که پشتیبانم بود و با صبر و شکیبایی در این مسیر همراهی‌ام نمود.

همچنین سپاس از استاد ارجمند **جناب آقای دکتر بهرام صالح صدق‌پور** که به عنوان استاد راهنما با صبر، آرامش، متانت و خوش‌رویی تمام، مرا در کلیه‌ی مراحل تحقیق یاری نمودند. اگر توفیقی در انجام این پایان‌نامه به‌دست آمده باشد، نتیجه‌ی زحمات بی‌دریغ ایشان بوده است. سپاس فراوان از استاد گرانقدر **جناب آقای دکتر نصری** که با هم‌فکری‌های ارزشمند خود در مشاوره‌ی پایان‌نامه، با دقت نظر کامل مرا یاری نمودند.

از داوران محترم جناب آقای دکتر ابراهیم آبادی و سرکار خانم دکتر حمیدی به خاطر دقت‌نظر و نکته‌سنجی‌هایشان کمال تشکر را دارم.

و سپاس از دوستان ارزشمندم خانم‌ها جاودان، غیاثوند، امامیان و دودانگه به خاطر هم‌فکری و هم‌کاری‌شان.

در خاتمه وظیفه‌ی خود می‌دانم تا سپاس بی‌پایان خود را نثار **خواهران و برادران عزیز** نمایم که مشوق و راهنمای من بوده‌اند و در تمام مراحل همواره از حمایت و محبت بی‌دریغ آن‌ها بهره‌مند بودم.

چکیده

این پژوهش به منظور فراتحلیل تحقیقات و پایان‌نامه‌های انجام یافته در ارتباط با نقش متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان انجام گرفت. هدف کلی این پژوهش شناسایی نقش متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی بود، جامعه آماری این پژوهش شامل پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکترای دانشگاه‌های شهر تهران و همچنین مقالات چاپ شده در مجلات علمی-پژوهشی و علمی-ترویجی در زمینه پیشرفت تحصیلی بود. از میان آن‌ها ۷۱ پایان‌نامه و ۱۲ مقاله چاپ شده به عنوان نمونه آماری روش نمونه‌گیری قضاوتی انتخاب شده‌اند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این مطالعه، پایان‌نامه‌های مورد بررسی و پرسشنامه‌ی محقق ساخته بود که روایی آن به صورت محتوایی و پایایی آن به روش آلفای کرونباخ ($\alpha=0/85$) مورد بررسی قرار گرفت. در این تحقیق با استفاده از شیوه فراتحلیل به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد، روش‌های آمار توصیفی مورد استفاده برای متغیرهای این پژوهش عبارتند از: فراوانی، درصد فراوانی. روش‌های تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها عبارت است از: تعیین اندازه اثر مطالعات، برآورد فاصله ۹۵ درصدی، مقدار Z برای معناداری اندازه اثر، بررسی سوگیری انتشار، ترکیب اندازه‌های اثر، تحلیل همگنی مطالعات، بررسی آزمون Z. نتایج فراتحلیل نشان داد که اثرات متغیرهای آموزشی، بر پیشرفت تحصیلی معنادار بود. نتایج مربوط به تحلیل همگنی نشان داد تنها مطالعات متغیرهای آموزشی ناهمگن بود. در بررسی علت ناهمگنی تحلیل تعدیل‌کننده‌ها صورت گرفت. نتایج نشان داد سطح مطالعات، روش تحقیق، روش آماری و روش نمونه‌گیری نقش تعدیل‌کننده در این پژوهش نداشتند.

واژگان کلیدی:

فراتحلیل، پیشرفت تحصیلی، متغیرهای آموزشی

فهرست

صفحه

عنوان

فصل اول

کلیات پژوهش

- ۱-۱ مقدمه ۲
- ۲-۱ بیان مساله ۳
- ۳-۱ اهمّیت و ضرورت تحقیق ۷
- ۴-۱ اهداف تحقیق ۸
- ۱-۴-۱ هدف اصلی تحقیق ۸
- ۲-۴-۱ اهداف فرعی ۸
- ۵-۱ سوالات یا فرضیه‌های تخصصی ۸
- ۶-۱ تعریف مفاهیم و متغیرها ۹

فصل دوم

پیشینه‌ی پژوهش

- ۲-۱ مفهوم پیشرفت تحصیلی ۱۵
- ۱-۱-۲ عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی: ۲۰
- ۱-۲-۲ شاخص های پیشرفت تحصیلی: ۲۰
- ۱-۳-۲ اهمّیت پیشرفت تحصیلی: ۲۲
- ۲-۲ نحوه انتخاب متغیرها: ۲۴
- ۱-۲-۲ متغیرهای محیطی (موقعیتی): ۲۴
- ۱-۱-۲-۲ استراتژی های مطالعه ۲۴

- ۲۵.....ارزشیابی ۲-۱-۲-۲
- ۳۰.....تدریس ۳-۱-۲-۲
- ۳۰.....انواع روشهای تدریس ۴-۱-۲-۲
- ۴۵.....فناوری اطلاعات ۵-۱-۲-۲
- ۴۹.....رسانه ۶-۱-۲-۲
- ۵۲.....راهبردهای یادگیری ۷-۱-۲-۲
- ۵۷.....راهبردهای فراشناختی ۸-۱-۲-۲
- ۵۹.....متغیرهای فردی: ۲-۲-۲
- ۵۹.....سبکهای تفکر ۱-۲-۲-۲
- ۷۴.....متغیرهای انگیزشی ۳-۲-۲
- ۷۴.....تقویت کننده ها ۱-۳-۲-۲
- ۷۵.....پاداش ۲-۳-۲-۲
- ۷۵.....تقویت منفی ۳-۳-۲-۲
- ۷۶.....تنبیه ۴-۳-۲-۲
- ۷۷.....پیشینه تحقیق
- ۷۷.....الف) تحقیقات انجام شده در ایران
- ۸۰.....ب) تحقیقات انجام شده در خارج از کشور

فصل سوم

روش انجام پژوهش

- ۸۳.....۱-۳ روش تحقیق
- ۸۴.....۲-۳ جامعه آماری، نمونه ، روش نمونه گیری و حجم نمونه

- ۱-۲-۳ جامعه آماری..... ۸۴
- ۲-۲-۳ روش نمونه گیری و حجم نمونه..... ۸۴
- ۳-۳ انتخاب و طبقه بندی متغیرها..... ۸۵
- ۴-۳ ابزار..... ۸۶
- ۱-۴-۳ ویژگی های فرم ارزشیابی..... ۸۶
- ۵-۳ روش اجرای پژوهش..... ۸۹
- ۱-۵-۳ صورت بندی مساله پژوهش..... ۸۹
- ۲-۵-۳ تعیین شاخص های انتخاب پژوهش ها..... ۸۹
- ۳-۵-۳ جستجو و انتخاب مطالعات برای فراتحلیل: ۸۹
- ۴-۵-۳ ارزیابی و خلاصه سازی مطالعات: ۸۹
- ۵-۵-۳ محاسبه و تغییر اندازه های اثر: ۸۹
- ۶-۵-۳ صورت بندی سوال ها و فرضیه های پژوهش: ۹۰
- ۷-۵-۳ ترکیب مطالعات و انتخاب نوع تحلیل: ۹۰
- ۶-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها..... ۹۰
- ۱-۶-۳ اندازه اثر..... ۹۰
- ۲-۶-۳ سوگیری انتشار..... ۹۲
- ۳-۶-۳ ترکیب اندازه های اثر..... ۹۳
- ۴-۶-۳ تحلیل همگنی مطالعات..... ۹۵
- ۵-۶-۳ متغیرهای تعدیل کننده..... ۹۶
- ۷-۳ مراحل گرد آوری اطلاعات..... ۹۶
- ۱-۷-۳ شناسایی و انتخاب پایان نامه ها و مقالات..... ۹۷

- ۹۷.....۲-۷-۳ تهیه ابزار ارزشیابی.....
- ۹۷.....۳-۷-۳ اجرای ارزشیابی.....
- ۹۸.....۴-۷-۳ اجرای فراتحلیل.....
- ۱۰۰.....۸-۳ رویکرد های مختلف شبه تحقیق فراتحلیلی.....
- ۱۰۰.....۱-۸-۳ رای شماری.....
- ۱۰۰.....۲-۸-۳ فراتحلیل کلاسیک یا گلاس.....
- ۱۰۰.....۳-۸-۳ روش فراتحلیل اثر مطالعه.....
- ۱۰۱.....۴-۸-۳ آزمونهای همگونی.....
- ۱۰۱.....۵-۸-۳ فراتحلیل روانسنجی.....
- ۱۰۲.....۶-۸-۳ روش بار_بونز.....

فصل چهارم

تجزی و تحلیل داده‌ها

- ۱۰۴.....۱-۴ بررسی شاخص های توصیفی.....
- ۱۱۰.....۲-۴ تحلیل استنباطی داده ها.....

فصل پنجم

- ۱۴۲.....۱-۵ خلاصه نتایج.....
- ۱۴۴.....۲-۵ بحث و نتیجه گیری.....
- ۱۴۸.....۳-۵ محدودیت های پژوهش.....
- ۱۴۹.....۴-۵ پیشنهادات پژوهش.....

پیوست

- ۱۵۰.....فرم ارزشیابی مطالعات.....

۱۵۲.....فهرست منابع فارسی

۱۵۷.....مطالعات مورد استفاده در فراتحلیل

۱۶۷.....فهرست منابع انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
جدول ۳-۱: متغیرهای روش شناختی.....	۸۵
جدول ۳-۲: طبقه بندی عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی.....	۸۶
جدول ۳-۳: اهداف و محتوای پرسشنامه.....	۸۷
جدول ۳-۴: محاسبه اندازه اثر آماره های مختلف.....	۹۱
جدول ۳-۵: توصیف و تفسیر اندازه اثر.....	۹۱
جدول ۴-۱: توزیع فراوانی تحقیقات مورد استفاده براساس سال.....	۱۰۴
جدول ۴-۲: توزیع فراوانی پایان نامه و مقاله مورد استفاده در فراتحلیل.....	۱۰۵
جدول ۴-۳: توزیع تحقیقات براساس روش‌های تحقیق.....	۱۰۶
جدول ۴-۴: فراوانی تحقیقات براساس روش‌های نمونه‌گیری.....	۱۰۷
جدول ۴-۵: فراوانی تحقیقات براساس آزمون‌های آماری.....	۱۰۸
جدول ۴-۶: فراوانی تحقیقات براساس استناد حجم نمونه.....	۱۰۹
جدول ۴-۷: فراوانی تحقیقات براساس عوامل مؤثر.....	۱۱۰
جدول ۴-۸: اندازه اثر و آزمون معناداری آن برای هر مطالعه (N=83).....	۱۱۱
جدول ۴-۹: نتایج سوگیری انتشار مطالعات.....	۱۱۷
جدول ۴-۱۰: نتایج ترکیب اندازه اثر مطالعات و معناداری آن.....	۱۱۸
جدول ۴-۱۱: نتایج همگنی مطالعات متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی.....	۱۱۹
جدول ۴-۱۲: نتایج ترکیب اندازه اثر متغیرهای آموزشی در مطالعات قوی و معناداری آن.....	۱۱۹
جدول ۴-۱۳: نتایج ترکیب اندازه اثر متغیرهای آموزشی در مطالعات ضعیف و معناداری آن.....	۱۲۰
جدول ۴-۱۴: نتایج آزمون معناداری تفاوت در نمونه های مستقل قوی و ضعیف.....	۱۲۰

- جدول ۴-۱۵: اندازه اثر و آزمون معناداری آن برای هر روش تحقیق مربوط به اثر متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی.....۱۲۱
- جدول ۴-۱۶: نتایج تحلیل واریانس روش‌های تحقیق مربوط به متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی و معناداری آن.....۱۲۱
- جدول ۴-۱۷: اندازه اثر و آزمون معناداری آن برای هر روش نمونه‌گیری مربوط به اثر متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی.....۱۲۲
- جدول ۴-۱۸: نتایج تحلیل واریانس روش‌های نمونه‌گیری مربوط به متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی و معناداری آن.....۱۲۳
- جدول ۴-۱۹: اندازه اثر و آزمون معناداری آن برای هر روش آماری مربوط به اثر متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی.....۱۲۴
- جدول ۴-۲۰: نتایج تحلیل واریانس روش‌های آماری مربوط به متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی و معناداری آن.....۱۲۴
- جدول ۴-۲۱: اندازه اثر عوامل فردی بر پیشرفت تحصیلی و آزمون معناداری آن برای هر مطالعه۱۲۵
- جدول ۴-۲۲: نتایج سوگیری انتشار مطالعات متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی.....۱۲۷
- جدول ۴-۲۳: نتایج ترکیب اندازه اثر مطالعات بر پیشرفت تحصیلی و معناداری آن.....۱۲۷
- جدول ۴-۲۴: نتایج آزمون همگنی مطالعات بر پیشرفت تحصیلی.....۱۲۸
- جدول ۴-۲۵: اندازه اثر و آزمون معناداری آن برای هر مطالعه.....۱۲۹
- جدول ۴-۲۶: نتایج سوگیری انتشار مطالعات متغیرهای آموزشی بر پیشرفت تحصیلی.....۱۳۰
- جدول ۴-۲۷: نتایج ترکیب اندازه اثر مطالعات و معناداری آن.....۱۳۰
- جدول ۴-۲۸: نتایج آزمون همگنی مطالعات عوامل فردی.....۱۳۱
- جدول ۴-۲۹: اندازه اثر و آزمون معناداری آن برای هر مطالعه.....۱۳۶
- جدول ۴-۳۰: نتایج سوگیری انتشار مطالعات عوامل محیطی بر پیشرفت تحصیلی.....۱۳۷
- جدول ۴-۳۱: نتایج ترکیب اندازه اثر مطالعات بر پیشرفت تحصیلی و معناداری آن.....۱۳۷

جدول ۴-۳۲ : نتایج آزمون همگنی مطالعات عوامل محیطی بر پیشرفت تحصیلی.....۱۳۸

جدول ۴-۳۳ عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی.....۱۳۸

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۰۵.....	نمودار ۱-۴: توزیع فراوانی تحقیقات مورد استفاده براساس سال.....
۱۰۶.....	نمودار ۲-۴: توزیع پایان نامه و مقاله مورد استفاده در فراتحلیل.....
۱۰۶.....	نمودار ۳-۴: توزیع تحقیقات براساس روش های تحقیق.....
۱۰۷.....	نمودار ۴-۴: توزیع تحقیقات براساس آزمون های آماری.....
۱۰۸.....	نمودار ۴-۵: توزیع تحقیقات براساس حجم نمونه.....
۱۰۹.....	نمودار ۴-۶: توزیع مطالعات براساس عوامل مؤثر.....

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

در تاریخ بشر هیچ‌گاه آموزش و پرورش مانند امروز اساس بقا و پیشرفت جوامع نبوده است. در عصر دانایی و دوران جامعه‌ی دانش‌مدار، تغییرات و تحولات پیچیده و رشد شتابان علوم و فنون از یک طرف و از سوی دیگر، تخریب محیط زیست، مصرف‌گرایی و از بین رفتن یا کم رنگ شدن ارزش‌ها، لازم است، بیشترین تأکید خود را بر پرورش مهارت‌های اندیشیدن، مشکل‌یابی، مشکل‌گشایی و برقراری ارتباطات انسانی صحیح و خردپروری متمرکز سازیم. در این میان مدارس نقش مهمی در زمینه‌ی آماده کردن دانش‌آموزان برای زندگی و کار در جوامع پیچیده‌ی امروز دارند. در حالی که شواهد موجود نشان می‌دهد مدارس هنوز نتوانسته‌اند چنین نقشی را در جامعه پر رقابت امروز به عهده داشته باشند.

پیشرفت تحصیلی^۱ دانش‌آموزان از مسائل مهمی است که ذهن دست اندرکاران امور تعلیم و تربیت را در کشورهای مختلف به خود مشغول کرده است. از آن‌جا که هرگونه ارتقایی در زمینه‌های مختلف اقتصادی - اجتماعی - سیاسی و علمی به پیشرفت آموزشی هر کشور وابسته است، بنابراین لازم و ضروری است که بیش از هر چیز به مسأله‌ی پیشرفت تحصیلی پرداخته شود (اله بخش، ۱۳۸۵، ص ۳۳).

پیشرفت تحصیلی عبارت است از موفقیت دانش‌آموزان در یک یا چند موضوع درسی (مانند درک، فهم خواندن، محاسبه عددی) چنین پیشرفت‌هایی توسط آزمون‌های میزان شده تحصیلی اندازه‌گیری می‌شوند. همچنین اصطلاح پیشرفت تحصیلی بر پیشرفت فرد در کلاس آن‌طور که در کار مدرسه ارزیابی می‌شود نیز دلالت دارد (مهدیان، ۱۳۸۵، ص. ۱۰۲).

فراتحلیل^۲ در واقع نوعی تحلیل ثانویه است. وقتی نتایج مطالعات منتشر شده پیرامون یک موضوع خاص بدون توجه به داده‌های اصلی اولیه به صورت کمی ترکیب شود و به یک نتیجه‌گیری کلی بیانجامد، فراتحلیل به عنوان نوعی تحلیل ثانویه صورت می‌گیرد (لیوپت، ۱۹۹۶، ص ۸۷).

¹ Academic achievement

² Metta -analysis

تحلیل تحلیل‌ها در واقع نوع ارزشیابی ارزشیابی‌ها و بنابراین شکلی از فرارزشیابی است که به تحلیل‌های مستقل چندگانه‌ای از مجموعه واحدی از ارزشیابی‌ها توجه دارد. استفاده از مطالعات چندگانه و مستقل به فراتحلیل‌گر این امکان را می‌دهد تا همگرایی نتایج بین مطالعات مورد بررسی را مورد توجه قرار دهد. چنین همگرایی می‌تواند در مقایسه با یک مطالعه (ارزشیابی) مقطعی، تعمیم‌پذیری وسیع‌تری داشته و اعتبار نتیجه‌گیری‌های مربوط را افزایش دهد (کوک گرودر؛ ۱۹۷۸، ص. ۵۶).

در این پژوهش نیز، از پژوهش‌هایی که در زمینه‌ی نقش متغیرهای آموزشی در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی فراگیران انجام شده استفاده می‌شود تا یک تصویر کلی و بدون ابهام از این موضوع پژوهشی با متدولوژی فراتحلیل به دست آید و نتایج آن‌ها ترکیب و مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۲ بیان مسأله

پیشرفت تحصیلی از مهم‌ترین عواملی است که فرصت‌ها و بارآوری زندگی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به پایان رساندن دبیرستان که تا حدّ زیادی مرتبط با پیشرفت تحصیلی است؛ اهمیت ویژه‌ای دارد. ترک تحصیل از دبیرستان به صورت جدّی فرصت‌های بعدی را محدود می‌سازد و با رفتارهای مخرب اجتماعی و خودتخریبی، ارتباط دارد که این رفتارها شامل سوءمصرف مواد، بیکاری، درآمد کم، وابستگی رفاهی، بزهکاری و جنایت است.

پیشرفت تحصیلی در درک سلسله مراتب مبتنی بر پیشرفت به دانش‌آموزان کمک می‌کند. به عبارت دیگر پیشرفت بیشتر، به دانش‌آموزان در کسب مسیر بهتر و شغل بهتر در کلیه‌ی رشته‌های تحصیلی مانند علوم و فناوری، آموزش و پرورش و غیره کمک می‌کند.

پیشرفت تحصیلی بالا در پیشرفت و ارتقاء در هر رشته‌ای فوق‌العاده مهم می‌باشد. هرچه دانش‌آموزان به سطوح بالای پیشرفت برسند، می‌توانند شانس بهتری در کسب سطوح بالای شغلی داشته باشند. و حتی در نوع کاری که به آنان داده می‌شود، شانس بهتری را برای پیشرفت در رشته‌های حرفه‌ای فراهم می‌کند.

نقش مهمّ دیگری که پیشرفت تحصیلی ایفا می‌کند عبارت‌است از ارتقاء پایگاه اجتماعی، اقتصادی، فردی و خانوادگی افراد به واسطه‌ی اینکه فرصت‌های شغلی بالا و بهتری را فراهم می‌کند. پیشرفت تحصیلی شاخصی از سطح هوش، اثربخشی معلمان و اثربخشی همه‌ی نهادها می‌باشد.

جهان بیش از پیش رقابت‌پذیر می‌شود و کیفیت یا عملکرد عامل مهمّی در پیشرفت شخص می‌گردد. والدین آرزومندند که کودکان آنان تا آن‌جا که ممکن است از نردبان ترقّی بالا بروند. و چنین میلی به سطح عالی پیشرفت در نگرش آن‌ها نسبت به نظام تربیتی اثر می‌گذارد. در حقیقت گویی کلّ نظام

تربیتی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان استوار است. از این‌رو تمام تلاش و وقت مدارس صرف کمک به کسب پیشرفت‌های تحصیلی بیشتر دانش‌آموزان می‌شود (کردستانی، ۲۰۰۹، ص. ۸۰).

هرساله منابع اقتصادی و انسانی زیادی از جامعه به آموزش و پرورش تخصیص می‌یابد. اما متأسفانه میزان زیادی از این منابع به واسطه‌ی افت تحصیلی تجدیدی و مردودی دانش‌آموزان هدر می‌رود. تنها زمانی ما می‌توانیم ادعا کنیم که سرمایه‌های مصرفی‌مان بازده خوبی داشته که پیشرفت تحصیلی فرزندانمان میسر شود (اله‌بخش، ۱۳۸۵، ص. ۴۵). پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان عاملی برای رشد کیفی آموزش و پرورش و متضمن رشد روانی و اجتماعی دانش‌آموزان است که آینده‌ی آن‌ها به آن مرتبط است و از سویی آینده‌ی جامعه به دانش‌آموزان امروز و نسل فردا متکی است.

پیشرفت تحصیلی را عملکرد یک فرد در یک زمینه‌ی خاص پس از گذراندن یک دوره‌ی آموزشی تعریف کرده‌اند (کوپر ۱۳۷۹ نقل از علی‌آبادی ۱۳۸۲). به عبارت دیگر پیشرفت تحصیلی موقعیت فراگیران در امر تحصیل است که براساس آزمون قابل سنجش است (حسینی‌نسب و اقدام، ۱۳۷۵، ص. ۹۰).

عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی عبارت‌اند از سه دسته عوامل شخصیتی، آموزشی، توانایی که هر یک به نحوی در پیشرفت تحصیلی تأثیرگذار هستند. در این تحقیق از میان این سه دسته عوامل به حوزه‌ی عوامل آموزشی و تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی پرداخته می‌شود که خود شامل سه دسته‌ی عوامل فردی، انگیزی و موقعیتی است.

تدریس^۱ کانون هر برنامه درسی است و در تمام مقاطع آموزشی رایج‌ترین روش مورد استفاده‌ی معلمان و استادان است. گروهی از اندیشمندان همچون دیویی^۲، گیلبرت^۳، آیزنر^۴، جویس^۵ و ویل^۶ معتقدند که تدریس و یادگیری لازم و ملزوم همدیگر هستند به عبارت دیگر، می‌توان ادعا کرد تدریس انجام شده است که یادگیری تحقق یابد (فتحی‌آذر، ۱۳۸۲، ص. ۸۹).

به نظر جویس، ویل و کالهن^۷ (۲۰۰۴) الگوی تدریس محیط یادگیری را توصیف می‌کند و رفتار معلم، زمان استفاده از الگو را تعیین می‌کند. الگوها فواید بسیاری دارند که در دامنه و حوزه‌ی آن موارد زیادی از قبیل طراحی برنامه درسی، دوره‌های آموزشی، واحدهای آموزشی و دروس تا تدوین مطالب آموزشی، از جمله برنامه‌های چندرسانه‌ای قرار دارد. از آن‌جا که الگوها برای یادگیری دانش‌آموزان هستند لذا برای

¹ teaching

² Dewey

³ Gilbert

⁴ Eisner

⁵ Joyce

⁶ Weil

⁷ Joyce, weil & Calhoun